GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămită.

Nr. 213. *Mercurĭ 25 Septemvre (7 Octomvre).* **1885.**

Braşovŭ, 24 Septemvre 1885.

„Fierbe érăşĭ în Orientŭ," acesta este refrenulŭ articulilorŭ apăruţĭ în foile maghiare de când cu proclamarea uniunei Bulgarilorŭ. In firma convingere, că erupţiunile dela Balcanĭ au începutŭ şi că ameninţă a acoperì mai curêndŭ séu mai târḑiu cu lavă întréga peninsulă, „Pesti Hirlap" se ocupă în numĕrulŭ sĕu dela 30 Septemvre a. c. de cestiunea viitorului mare rĕsboiu orientalŭ, care, ḑice elŭ, póte sĕ se mai amâne vreo ḑece anĭ, dér este neevitabilŭ, deórece numai prin sabiă sĕ póte tăiá ghemulŭ intereselorŭ contraḑicătóre în Orientŭ.

„Ne pregătimŭ — ḑice numita fóiă — milităresce pentru acestŭ momentŭ şi suntemŭ sigurĭ că armata comună şi honveḑii noştri îşĭ vorŭ face a lorŭ datoriă. Dér óre ne pregătimŭ noi cu sistemulŭ de fortificăţii, de drumŭ de ferŭ şi în genere cu sistemulŭ nostru de comunicaţiă pentru resolvarea viitórei marĭ şi primejdióse probleme?"

S'au făcutŭ, ḑice „Peşti Hirlap", paşĭ insemnaţĭ pe acestŭ terenŭ, şi în Galiţia s'a făcutŭ ceva; s'au clăditŭ drumurĭ de ferŭ la noi ca şi în Austria, dar trebue sĕ ḑicemŭ, că s'a făcutŭ numai începutulŭ începutului; mai alesŭ faţă cu orientulŭ slavŭ monarchia nóstră n'a creḑutŭ de lipsă a construi o liniă de apĕrare. Astfelŭ, pe când Rusia 'şi-a întăritŭ hotarele sale dela apusŭ şi méḑăḑĭ şi şi-a construitŭ căile sale ferate din punctŭ de vedere strategicŭ, noi d'abia amŭ începutŭ a ne îngriji puţinŭ de una şi alta. Dar şi din acestŭ puţinŭ conducerea armatei nóstre n'a destinatŭ nimicŭ pentru Transilvania.

Situaţiunea geografică a Transilvaniei — adauge numita fóiă — face din acéstă ţéră stăpâna Orientului. Ca unŭ icŭ de ferŭ ea apasă asupra corpului Orientului, aşa că din Transilvania monarchia nóstră póte deveni întotdéuna stăpâna situatiunei, în casulŭ unui rĕsboiu în Balcanĭ şi la Marea négră.

Galiţia e fórte importantă în casulŭ unui rĕsboiu cu Rusia. E importantŭ şi Ardélulŭ, dér mai alesŭ décă Rusia ar pornì în peninsula balcanică şi s'ar alia cu România. Décă Transilvania este ocupată de trupe austro-maghiare, Rusia fără voia monarchiei nóstre nu póte sĕ se cuteze nicĭ până la Dunărea de josŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ până la Balcanĭ. România şi Bucurescii le avemŭ în mână din valea Oltului, dela Tulgheşŭ, Timişŭ şi Turnu-roşŭ, precum avemŭ în mână Sĕrbia şi Belgradulŭ din Ungaria de sudŭ.

Importanţa strategică a Ardélului au doveditŏ, ḑice, „P. H." rĕsbóiele orientale. Pe vremea rĕsboiului dela Crimea, cea d'intâiu trupă ce a sositŭ din strîmtorile Ardélului a împinsŭ oştirile rusescĭ pân' în Dobrogea, a căreia linii de etapă potŭ fi ameninţate în fie-ce momentŭ din Ardélŭ. Pe timpulŭ rêsboiului din urmă rusoturcescŭ s'a grăbitŭ comanda armatei nóstre a redicá fortificaţii la pasurile din Ardélŭ.

Atâta a şi fostŭ totŭ ce s'a făcutŭ. Dér — adauge fóia peştană — n'avemŭ legătură de drumŭ de ferŭ cu punctele principale ale Ardélului. Numai o singură cale ferată traverséză Ardélulŭ până la Timişŭ. România de altă parte posede o reţea completă de călĭ ferate de-a lungulŭ fruntarielorŭ nóstre de méḑa-ḑi. Prin România Rusia dominéză linia nóstră de rĕsboiu din Ardélŭ. Pe liniile române se potŭ arunca la fruntariile nóstre uşorŭ trupe, pe când noi spre a ocupa pasulŭ dela Tulgheşŭ suntemŭ siliţĭ a face unŭ marşŭ de 3—4 ḑile. Strîmtórea dela Oituzŭ nu se póte ajunge dela punctulŭ estremŭ alŭ căiei nóstre ferate mai curêndŭ ca în 1—2 ḑile.

In casulŭ unui rĕsboiu — ḑice „P. H." — s'ar puté aşadér întêmplá ca oştirea rusă concentrată la fruntaria română sĕ ocupe ţinutulŭ Săcuimei mai curêndŭ, decâtŭ arŭ puté sĕ ajungă trupele nóstre acolo din lipsa de călĭ, ferate şi atuncĭ Ardélulŭ nu s'ar mai puté ţiné.

După acéstă introducere fóia pestană pretinde ca sĕ se construéscă o liniă ferată dela Tĕrgulŭ-Mureşului la Reghinŭ şi Tulgheşŭ şi pasurile dela Tulgheşŭ, Oituzŭ şi Timişŭ sĕ fiă legate cu drumŭ de ferŭ. Nu uită „Pesti Hirlap" nicĭ de daco-românii din Ardélŭ întrebândŭ ce s'ar întêmplá cu Ungurii de aicĭ, décă oştirile russe arŭ intrá în Sĕcuime? Tóte aceste „primejdii", ce le înfăţişéză, n'au altceva de scopŭ decâtŭ a îndemna pe cei dela guvernŭ sĕ construéscă linii ferate pentru Sĕcui, carĭ emigréză dela noi în România, din causa miseriei.

UNIREA BULGARILORŬ.

Din Filipopolŭ se telegrafiază dela 3 Octomvre:

Guvernulŭ a luatŭ tóte mĕsurile ca sĕ apere tóte graniţele ţĕrii. Aprópe de Tĕrnova, Jamboli şi Hermanli se află cavaleria ostrumelică, 600 de ómenĭ, aşeḑată în linii succesive (eşelóne) susţinută de cete de voluntarĭ parte din armata bulgară unită, parte din armata rumeliotă. De asemenea posede Tĕrnova o puternică garnisónă şi liniile Tĕrnova-Hermanli şi Filipopolŭ-Eschi-Zagra se fortifică bine, precum şi posiţiunile Tĕrnovei. In Filipopolŭ se află acum 600 de ómenĭ, trupe regulate bulgare, şi 500 din miliţia rumeliotă.

Ministru-preşedinte bulgarŭ şĭ-a esprimatŭ speranţa, că representantulŭ Austro-Ungariei la conferinţa ambasadorilorŭ în Constantinopolŭ se va esprima binevoitorŭ despre uniune; acéstă speranţă e basată pe relaţiunile amicale dintre Austro-Ungaria şi Bulgaria, prin care guvernulŭ bulgarŭ a urmatŭ numai intenţiunilorŭ oficiului de esterne din Viena. „Austro-Ungaria, ḑice Caravelov, a creutŭ dela noi sĕ împedecămŭ din parte-ne ori-ce agitaţiune şi conspiraţiune în Macedonia. Acéstă dorinţă amŭ respectat'o luândŭ energice mĕsurĭ. Amŭ adusŭ lucrulŭ până acolo, că o agitaţiune în acéstă direcţiune nicĭ nu mai esistă în Bulgaria.« Caravelov nutresce speranţa, că tóte puterile vorŭ recunósce uniunea.

Aci s'a împrăştiatŭ sgomotulŭ despre o nouă revoluţiune în Sĕrbia, îndreptată contra regelui Milan. Astfelŭ de scirĭ sĕ discută aci fără părere de rĕu, deórece Milan nu e nicidecum iubitŭ de Bulgarĭ. Comandantulŭ de până acum alŭ miliţielorŭ rumeliote, Drigalsski-paşa, unŭ Polonŭ, care e bănuitŭ că nu simpatiséză cu unirea, a fostŭ internatŭ erĭ în Sofia.

Cu data 4 Octomvre se telegrafiază din Filipopolŭ:

Despre lovitura de statŭ din Filipopolŭ se dau următórele amĕrunte: „Ca şi Kojander în Sofia, totŭ astfelŭ agita Sorokin, agentulŭ politicŭ alŭ Rusiei în Rumelia ostică, aci în Filipopolŭ în contra prinţului Alexandru. Sorokin a propusŭ lui Caravelov şi unorŭ membrĭ ai Sobraniei sĕ sacrifice pe prinţulŭ Alexandru, adecă sĕ'lŭ destitue, în schimbulŭ unirei Bulgariei cu Rumelia pe care Rusia o garantéză. Rumelioţii însă n'au primitŭ acésta. Agitaţiunea lui Sorokin a grăbitŭ lovitura de statŭ din Filipopolŭ, ca sĕ n'apuce Rusia înainte lucrândŭ pe séma sa.

Aḑi diminéţă din ordinulŭ principelui a plecatŭ spre graniţă tótă oştirea din Filipopolŭ şi împrejurime, în numĕrŭ de 12,000 ómenĭ. — Agentulŭ diplomaticŭ englesŭ Lascelles a plecatŭ la Filipopolŭ. Se crede, că are misiunea sĕ împace pe prinţulŭ Alexandru cu Sultanulŭ.

Pe înălţimile de-alungulŭ rîului Tungea se observă mişcărĭ de trupe turcescĭ. Se asigură, că numĕrulŭ lorŭ nu e mare. Ordinulŭ datŭ trupelorŭ bulgare ḑice, că sĕ evite orĭce ciocnire, dér dacă totuşĭ Turcii arŭ trece graniţele, trupele bulgare sĕ'i respingă cum trebue.

Din Nişŭ se telegrafiază dela 4 Octomvre:

Scupcina a resolvatŭ în şedinţa de aḑi tóte lucrările. După cetirea numeróselorŭ telegrame de felicitare din partea poporului, s'au primitŭ cu aclamaţiune tóte proiectele de legĭ, ca: facerea unui imprumutŭ de 25 milióne, introducerea monopolului tutunurilorŭ, aprovisionarea şi încvartirarea trupelorŭ, modificarea legii Băncii naţionale pentru emiterea bancnotelorŭ de 10 şi înfiinţarea de agenţii, în fine reîntroducerea monedei de aramă pusă afară din cursŭ. Deputatulŭ radicalŭ Sima Milosevicĭ esprimă, în numele partisanilorŭ sĕi, încredere guvernului şi mulţămită pentru acţiunea lui patriotică. Proiectulŭ de adresă, ce s'a îmânatŭ aḑi după améḑĭ regelui, e plinŭ de demnitate şi patriotismŭ.

Din Sofia se telegrafiază dela 4 Octomvre:

Tótă Bulgaria a devenitŭ unŭ adevĕratŭ câmpŭ militarŭ; populaţia bărbătéscă dela 15 până la 45 anĭ a fostŭ chemată sub arme. Tinerii suntŭ înarmaţĭ în cea mai mare parte cu puscĭ sistemŭ Berdan, celelalte trupe cu Krnka; ar trebui încă multe arme pentru a se puté înarma bine toţĭ voluntarii; se simte mare lipsă de artileriă şi de cavaleriă; o armată turcéscă, care ar dispune de numeróse trupe de cavaleriă, ar puté înfrânge lesne liniile bulgare. Drumulŭ dela Lom.Palanca-Sofia-Balcanĭ e plinŭ mereu de trupe şi de muniţiunĭ; pe acéstă liniă se formézá acum o armată de reservă nu în scopulŭ d'a ţiné peptŭ Sĕrbiei, după cum susţinŭ unii, ci pentru a se opune celorŭ trei divisiunĭ turcescĭ concentrate la Skopia, în casulŭ când ele arŭ voi sĕ între în Bulgaria.

Din Varna se telegrafiază dela 4 Octomvre:

Conferinţa va avea multŭ de lucru din causa rivalităţilorŭ dintre naţionalităţile din peninsula balcanică. In totŭ casulŭ sarcina conferinţei e din cele mai grele. Dacă dênsa îşĭ va limita lucrările la actuala cestiune a unirei, întrunirea ai ar fi de prisosŭ, căcĭ faptulŭ îndeplinitŭ constitue o putere mai mare decâtŭ chiar conferinţa; dacă conferinţa se va ocupa cu întréga cestiune a rivalităţilorŭ din peninsulă, cu greu de va puté stabili o programă la care sĕ adereze tóte puterile; în casŭ când problemele din programă nu s'arŭ puté deslega, conferinţa se va despărţi fără sĕ fi făcutŭ nimicŭ şi situaţia va fi mai rea decâtŭ la începutŭ.

Unŭ corespondentŭ alŭ „Veteranului“ anunţă, că în Dobrogea, în tóte părţile pe unde locuescŭ Bulgarĭ fie chiar câte unulŭ într'unŭ cătunŭ, au începutŭ a se agita în urma unirei Bulgariei cu Rumelia, ḑicêndŭ că au sĕ ia Dobrogea (cu prazŭ póte!). Toţĭ aceştĭ Bulgarĭ, carĭ suntŭ cetăţenĭ românĭ, au drepturĭ de a fi primarĭ şi funcţionarĭ, posedŭ câte unŭ paşaportŭ rumeliotŭ séu bulgarŭ, astfelŭ că toţĭ suntŭ mai multŭ nişte agenţĭ panslaviştĭ, decâtŭ locuitorĭ pacĭnicĭ. Corespondentulŭ dă o listă de mai multe sate, unde cetăţenii alegĕtorĭ suntŭ supuşĭ românĭ p r o - f o r m a ér în realitate Bulgarĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Şefulŭ secţiunii siguranţei publice din ministerulŭ de interne, consilierulŭ ministerialŭ Jekelfalussy, însoţitŭ de comandantulŭ gendarmeriei din Ardélŭ, maiorulŭ Patay, călĕtoresce prin Ardealŭ, precum se crede, în afacerea »României irredente.«

—0—

Vedemŭ că tóte foile maghiare, „Pester Lloyd“ au reprodusŭ calumniile despre oficerii românĭ dela regimentulŭ de infanteriă din Alba-Iulia. Ba unŭ órecare Borosnyai Nandor într'unŭ numĕrŭ mai nou alŭ ḑiarului „Pesti Hirlap“ face şi nisce deducţiunĭ miserabile, pe basa acestorŭ scornitură, sub titlulŭ »Casulŭ din Alba-Iulia.“ In asemenĭ împrejurărĭ este de interesŭ a cunósce numele autorului acelorŭ scornitură mişelescĭ, ca sĕ se vaḑă dela ce ómenĭ îşĭ primesce „Ellenzék“ informaţiunile. Autorulŭ acelorŭ pamflete ni se spune că ar fi advocatulŭ armênŭ fără clientelă cu numele Isekutz Ianos, actualmente redactorŭ alŭ fóiei locale din Alba-Iulia „Gyula-Fejervari Közlöny,“ fóiă susţinută de o clică şovinistă, care însă nu ese peste bariera oraşului de cetită ce e. Câtŭ privesce caracterulŭ acestui omŭ, ni se împărtăşesce Nr. 55 alŭ lui „Ellenzék“ din a. c., în care dênsulŭ este declaratŭ de către unŭ proprietarŭ maghiarŭ Barcsay Miklos de înşelătorŭ (csalo). Acestŭ omŭ ni se asigură, că nu s'a putută purifica până acum de acea acusare, şi étă că »Ellenzék« şi-lŭ alege de confidentŭ şi pe basa scrisorilorŭ lui îndrăsnesce a ataca chiar şi pe oficerii din armata comună. O, Kultur-egylet, Kultur-egylet, mare pomană ţi-ai face, când ai învĕţa pe astfelŭ de ómenĭ înainte de tóte buna cuviinţă şi apoi sĕ umbli dnpă cai verḑĭ!

—0—

Guvernulŭ a trimisŭ municipielorŭ o ordinaţiune, în care le provócă ca în 24 de óre sĕ facă cunoscutŭ, ḑice »M. Hirado,« câtă armată aflată în marşŭ ar fi în stare sĕ întreţină cu cele de lipsă.

—0—

Ministrulŭ de internea a visatŭ jurisdicţiunile, ca în paşapórtele ce le eliberéză sĕ nu mai trécă, ca servitorĭ séu tovarăşĭ de călĕtoriă, tinerĭ obligaţĭ la serviciulŭ militarŭ, ci sĕ-i aviseze a'şĭ procura înşişĭ paşapórte. Motivulŭ acestei dispoziţiunĭ este, că mulţĭ tinerĭ obligaţĭ la serviciulŭ militarŭ se sustragŭ dela acésta fugindŭ în Serbia şi România, de unde nu se mai întorcŭ.

—0—

„Temeşiana,« institutulŭ de creditŭ şi economii din Timişióra, precum cetimŭ în „Luminătorulŭ,« şĭ-a începutŭ activitatea sub nisce auspicie fórte îmbucurătóre, plasândŭ sumele incurse din acţiunĭ ca împrumuturĭ la poporulŭ nostru şi oferindu-i-se sume pentru fructificare. Creditulŭ acestui institutŭ tînĕrŭ cresce din ḑi în ḑi, şi ca unŭ semnŭ de bunŭ augurŭ, ni se spune, că consistoriulŭ eparchialŭ aradanŭ încă a luatŭ conclusulŭ a depune la acestŭ institutŭ unele sume din fondurile diecesane.

—0—

Duminecă în 4 Octomvre au plecatŭ din Sibiiu 200 de recruţĭ la regimentulŭ românescŭ de infanteriă Nr. 31 ce ţine garnisónă în Viena. Până la gară au fostŭ însoţiţĭ de musica regimentului de infanteriă Nr. 82.

—0—

La banchetulŭ ce s'a datŭ la 1 Octomvre în onórea intendantului teatrului naţionalŭ din Pesta, br. Podmanitzki, ministru-preşedinte Tisza a ţinutŭ unŭ toastŭ, în care între altele ḑise, că teatrulŭ naţionalŭ unguresсŭ a avutŭ până acum o îndoită misiune, de aci înainte însĕ sĕ aibă numai una; până acum adecă a urmăritŭ şi scopulŭ culturalŭ şi cultivarea limbei maghiare; bine, ar fi când de aci înainte n'ar mai avea lipsă sĕ lupte în interesulŭ limbei maghiare, fiindcă întréga ţéră va fi maghiară. — Nu e prostŭ celŭ ce mănâncă şépte pânĭ, dér e prostŭ celŭ ce le va da.

—0—

Calea ferată Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa se va preda circulaţiei dela 7 până la 12 Octomvre n.

—0—

Intr'o telegramă particulară primită din Bucurescĭ de către ḑiarulŭ »La Réforme,« din Bruxelles, se ḑice că România este otărîtă sĕ sprijine, la Constantinopole şi pe lângă puterĭ, dorinţa Macedono-Românilorŭ, carĭ cerŭ unŭ esarhatŭ independinte de patriarculŭ dela Constantinopole. Ei cerŭ sĕ depindă numai de mitropolitulŭ din Bucurescĭ.

—0—

Comande de tunurĭ s'au făcutŭ, ḑise »Résboiulŭ,« la fabricele francese de către guvernele din România, Serbia şi Grecia.

—0—

Generalulŭ belgianŭ Brialmont a cerutŭ guvernului sĕu sĕ-lŭ pună în retragere din causa vêrstei sale (65 de anĭ). »L'Indép. roumaine' ḑice, că generalulŭ vrea sĕ mérgă în România, ca sĕ supravegheze lucrările de fortificare ale Bucurescilorŭ.

O SENTINŢĂ MODERNĂ UNGURÉSCĂ.

Rodna vechiă, în 27 Septemvre 1885.

(Fine.)

Aşa sună sentintinţa grea, prin care se dă o însemnătate pré mare unui lucrŭ fără însemnătate. Firesce că sentinţa s'a adusŭ în limba maghiară, căcĭ aşa demândă »idea de statŭ maghiarŭ.«

Durerea viuă, ce-o simţimŭ cu toţii noi cei din jurulŭ acesta unde nu'mi aducŭ aminte sĕ fi mai auḑitŭ vr'odată o astfelŭ de sentinţă, nu se póte descrie, şi durerea acésta e o durere generală, şi cum nu? De persóna unui-candidatŭ de profesorŭ, familia care l'a crescutŭ prin scóle cu jertfe marĭ, légă speranţe frumóse, comuna privia şi privesce în Constatinŭ Popŭ pe unŭ viitorŭ conducĕtorŭ-educătorŭ alŭ tinerimei sale şi pe unŭ adevĕratŭ şi devotatŭ luptătorŭ pentru interese sale naţionale.

Ne dóre când vedemŭ, că Constantinŭ Popŭ e condamnatŭ după a nóstră convingere pe nedreptŭ, dér acéstă durere devine şi mai mare, când cugetămŭ la împregiurarea că renegaţii din Rodna suntŭ satisfăcuţĭ că dînsulŭ a căḑutŭ victimă; şĭ-au satisfăcutŭ momentanŭ pasiunilorŭ de rĕsbunare pentru nĕcazurile ce li le croiesce o inteligenţă română în frunte cu preoţĭ zelosĭ, cu învĕţătorĭ hărnicĭ şi cu notarŭ bravŭ. Sĕ nu crédă nimenĭ, că întêmplarea descrisă i-a adusŭ nĕcaz lui Constantînŭ Popŭ, nu, dînsulŭ nu sufere întru alt pentru faptele sale. Elŭ sufere numai pentru aceea, că inteleginţa română din acésta comună, fiindŭ la culme misiunei sale, nu sufere, ca şoviniştii sĕ o încalece, sufere, pentru-că de unŭ timpŭ încóce inteliginţa română — de când adecă a venitŭ la convingerea, că are a face cu o partidă, ce se numesce pe sine maghiară şi care constă din nisce membri lipsiţĭ de tactulŭ, ce caraterisézâ pe bărbatulŭ maturŭ — a rupt'o pentru totdéuna cu ea; sufere pentru că nu s'au adusŭ la cale în presenţa ḑilei pertractării finale nisce reverse pretinse de şovinişti; sufere cum sufere totŭ Românulŭ astă-ḑĭ în acésta ţéră pentru că e Românŭ.

Perchisiţiunĭ, tĕrîrea preoţilorŭ nostri pentru scoo... turĭ prin închisorĭ şi sentinţe de natura acéstă vĕdŭ că... aducŭ, pe tótă ḑiua şi când cugetămŭ la aceste ne vi... a crede, că sentinţa ce se află scrisă pre frontispiciul edificiului ultimului forŭ jurisdicţionalŭ, alŭ curiei din Pesta »Justiţia regnorum fundamentum« e o macsimă care la noi în ţéra e mórtă, nu se vede a fi pusă în pracsă cu tóte că pre când perchisîţiunile, prigonirea preoţilorŭ şi sentinţele de acésta natură ne învrăşmăşescŭ numai prin punerea în viaţă a acelei macsime, — ce ar trebui cu deosebire astăḑĭ sĕ fiă »Credeulŭ« fie-cărui judecătorŭ — s'ar puté împăca şi aduce buna înţelegere şi armoniă între naţioalităţile acestui statŭ poliglotŭ, care décă a avutŭ vre-oadtă lipsă de pace internă, acum desigurŭ o are.

Numai justiţia dréptă póte forma cimentulŭ, care sĕ lege naţionalităţile acestei ţĕrĭ, aşa cum légă varul cărămidă de cărămidă într'unŭ edificiu pomposŭ. —i—

CASARMA MILITARĂ DIN ORĔŞTIA.

Orĕştia, 20 Septemvre

Publiculŭ oraşului Orĕştia s'a obligatŭ a construi pentru garnisóna militară de aicĭ o casarmă. De mai mulţĭ anĭ afacerea casarmei a ocupatŭ în modŭ intensivŭ mai cu sémă pe factorii competenţĭ ai oraşului şi în deosebĭ comunitatea oraşului a pusŭ tóte la cale pentru a pregătì şi asigura construcţiunea casarmei: a înfiinţatŭ unŭ anumitŭ fondŭ de casarmă şi a urcatŭ taxele pe articulii de consumŭ, ca sĕ sporéscă acestŭ fondŭ şi sĕ procure astfelŭ tóte mijlócele financiare necesare pentru construcţiune.

Toţĭ suntŭ convinşĭ despre necesitatea acestorŭ mĕsurĭ şi publiculŭ nu murmură, dér ceea ce a provocatŭ o nelinişte, ba chiarŭ *indignaţiune* în publiculŭ Orĕştiei este *modulŭ*, cum a procedatŭ comunitatea Orĕştiei la darea în întreprindere a casarmei.

Prima întrebare a fostŭ: *loculŭ* unde sĕ se construéscă casarma şi apoi *modalitatea*, cum s'ar putea construì casarma mai *eftinŭ*.

După opiniunea bărbaţilorŭ de specialitate nepreocupaţĭ, casarma trebuia construită la unŭ locŭ, care întrunesce tóte condiţiunile higienice şi anume în partea din josŭ a oraşului, unde se află apă curgĕtóre în abundenţă, fiindŭ apa prima necesitate pentru o garnisónă.

Dér comunitatea oraşului, a cărei maioritate se compune esclusivŭ din elemente săsescĭ, a doveditŭ deja la alegerea locului, că nu consideraţiunile higienice, ci interesele particulare ale d-lorŭ din maioritate suntŭ decidĕtóre, când este posibilitate de a face unŭ profitŭ bunŭ. Astfelŭ comunitatea s'a hotărîtŭ pentru construcţiunea casarmei la unŭ locŭ din partea de susŭ a oraşului sub délulŭ viilorŭ, unde lipsa de apă este fórte simţită. Militarii vorŭ simţì acéstă lipsă şi mai tare.

FOILETONŬ.

Fragmente din ḑiarulŭ lui Bartolomeu Szemere.

Naplóm. Számüzesésében irta Szemere Bertalan. Elsö kötet. Pest 1869. Kiadja Ráth Mór.)

(Urmare.)

Pag. 149. Aci vorbindŭ Szemere despre Almasy ḑice: din aristocratŭ s'a făcutŭ republicanŭ; apoi adauge: »*mi-a succesŭ a-lŭ convinge despre impossibilitatea susţinerei su. primaţiei istorice a elementului maghiarŭ' (magyarság)**)

Pag. 153. Intre Kossuth şi o parte a emigraţiunei din Londra s'a întêmplatŭ o ruperę. Scimŭ că Kossuth călĕtorindŭ a numitŭ unŭ Comitetŭ, alŭ cărui preşedinte era Lupulŭ farkas, éră membri Thaly şi încă unulŭ. După mórtea lui Kemény s'a alesŭ cont. Paul Eszterházy. S'a găsitŭ unulŭ care a cerutŭ ca acésta alegere sĕ se subştérnă lui Kossuth pentru aprobare; atuncĭ Thaly, Vukovics şi alţii declarară că nu e de lipsă, *pentru că puterea suverană este „Emigraţiunea«* (adecă totalitatea Emigranţilorŭ) şi Kossuth este subordinatŭ ei ş. a.; totdeodată a cerutŭ dela Kossuth socotélă despre banii adunaţĭ La aceste Kossuth a rĕspunsŭ într'o epistolă îngâmfată şi necioplită, că dacă au asemenea concepte, sĕ jóce numai şi mai departe pe »Suveranulŭ,' dar elŭ despre acésta nu vrea sĕ scie, cu banii adunaţĭ de elŭ va dispune dênsulŭ după plăcere, va da din ei cui va voì; dacă nu le place, atuncĭ cere sĕ i se reîntórcă cei 500 punţĭ sterlingĭ, carĭ deja i-a împărţitŭ, căcĭ are sĕ cumpere arme etc. Dela apariţiunea acestei epistole se reînoesce partida; dar lupta nu are înţelesŭ, Kossuth va reveni cu puţine părăluţe, cu multe cuvinte dulcĭ şi tóte le va regula érăşĭ.

Pag. 163 (Iulie 1852) Kossuth. încă în luna lui Maiu s'a reîntorsŭ dela America; ultimele sĕptĕmânĭ le-a petrecutŭ în linişte la New-York, ca o stea căḑută; mai multŭ nimenĭ n'a luatŭ cunoscinţă despre dênsulŭ, şi sub nume străinŭ (cum facŭ Suveranii) suindu se în corabiă a ajunsŭ în Anglia, fără ca sĕ fi fostŭ salutatŭ nicĭ de unŭ puiu de pa-ére. Ḑiarele abia au anunţatŭ cu câteva cuvinte că a sositŭ; abia îlŭ vişitéză cineva. e asemenea teatralistului, care repăşindŭ de pe scenă, în vestmêntulŭ sĕu de tóte ḑilele, se perde între ómenii de pe strade. — Cu totulŭ a adunatŭ 90,000 de dollarĭ, şi a contractatŭ arme, şel etc. în preţŭ de 150,000 dollarĭ; prin urmare séu nu va avé banĭ, séu că nu-i va puté mulţumì pe creditorĭ. — Dealtmintrelea locuesce în casă frumósă, trăiesce domnesce, dar salarieie lunare nu le mai plătesce, decâtŭ la câţiva mai fidelĭ ai sĕi. Abia este omŭ cu autoritate carele sĕ-i fiă aderentu. Paul Eszterházy, Vukovics şi alţĭ 25 s'au declaratŭ în contra lui; Klapka, Teleky, Almásy, Mich. Horváth, Józsika, Mezsáros s'au dusŭ la o laturе şi nu mai stau cu elŭ în legătură, desaprobândui- faptele, — asemenea Percel şi Vester, şi dintre numele cunoscute de Europa numai Pulszky mai este cu elŭ.

Nu puţină lovitură i-a datŭ şi aceea, că după eşirea opului lui Györgey, tóte ḑiarele declară, că Györgey, nu e trădătorŭ în acelŭ înţĕlesŭ în care l'a fostŭ publicatŭ Kossuth

Pag. 173. Eu dela luna lui Augustŭ mĕ ocupŭ cu cesţiunea naţiunalităţilorŭ. Era cu neputinţă sĕ nu iau la cercetare şi cestiunea orientală, *căcĭ causa maghiară stă în cea mai strînsă legătură cu deslegarea ei.* Cestiunea este delicată, pentru mine cu atâtŭ mai multŭ, pentrŭ că ér mĕ aduce în conflictŭ cu partida lui Kossuth. *Ai nostri adecă din trecutulŭ celŭ mai deapróṗe, se vĕdŭ a nu fi învĕţată nimicŭ;* ei după catastofă suntŭ mai înfricaţĭ, decum au fostŭ mai înainte. Nu suntŭ capabilĭ de a cuprinde, că păşindŭ pe tĕrêmulŭ revoluţiunei, tĕrêmulŭ istoricŭ l'au părăsitŭ de faptŭ. Nu voiescŭ a se înpăca cu Dinastia Austracă, nicĭ conciliare cu rasele slavice şi române nu voiescŭ; nu potŭ vedé că fără de confederaţi nu este nicĭ unŭ prospectŭ la învingere. Suntŭ aplecaţi a abḑice de Croaţia, mai alesŭ pentru că credŭ că éstmodŭ vorŭ scăpa de grăniceri, ca de inimicĭ; dar aceea nu o socotescŭ, că Croaţia este conducătorulŭ raselorŭ şi interesselorŭ slavice, care e în stare ca odată sĕ aducă triumfŭ causei tuturorŭ Slavilorŭ. *Cine ne va ajuta pe noi în acéstă luptă?* Austria nu, înţelegŭ Dinastia, nicĭ Nemţii, Italianii nu, apoi nicĭ Slavii. — In ţĕrile strĕine, amicii ordinei dominante încă nu ne vorŭ ajuta, înţelegêndŭ sub acestia pe doctrinarii francesĭ şi toryştii englesĭ. Şi democraţii sunt în contra nóstră încă şi Mazzini, precum şi republicanii francesĭ. Kossuth, şi partisanii lui pe scena Europei jócă aceaşĭ politică care a făcut'o acasă, când totŭ aceea ce se întêmpla între marginile Ungariei o privéu de causă internă. *Se isoléză pe sine de tóte elementele,**) tocmai aşa de aceia, cari procedŭ din principii, ca şi de acela, care iea de mĕsura faptelorŭ sale puterea.

*) Teleky în 1861 a fostŭ prinsŭ de poliţia germană în Dresda şi estrădătŭ Austriei. Cancelarulŭ Ungariei de atuncĭ însuşĭ l'a presentatŭ pe Teleky regelui, carelé l'a agraţiatŭ. Când însĕ era sĕ se deschidă dieta Ungariei (totŭ atuncĭ) Teleky s'a împuşcatŭ în Pesta; causa sinuciderei sale e încă secretŭ.

*) Ce arḑice d. Szemere de ar vedé grandomania de acuma?

pentru că orĭ câte fântânĭ s'arŭ construi, acestea nu vorŭ putea aprovisiona garnisóna cu apă în cantitatea şi cu uşurinţa recerută. De aceea ne mirămŭ, cum a putută comisiunea technică militară sĕ se învoéscă cu acestŭ locŭ nefavoritorŭ.

Alegerea acestui locŭ se esplică prin împrejurarea, că fratele primarului are în aceste locurĭ pământurĭ, care prin espropriaţiune devinŭ fórte profitabile. Şi apoi mai departe, în acéstă parte a oraşului se află elementulŭ săsescŭ compactŭ, între aceştia şi cumnatulŭ primarului, şi venitulŭ pecuniarŭ alŭ casarmei se concentréză la Saşĭ şi astfelŭ pre lângă profitulŭ particularŭ se mai adaugă şi unŭ avantagiu naţionalŭ.

Dér traficulŭ nu s'a restrinsŭ pre lângă acestŭ câştigŭ. Maioritatea săséscă din comunitate a mersŭ mai departe cu lăcomia şi cu cinismulŭ sĕu.

La 26 Augustŭ a. c., comunitatea a ţinutŭ şedinţă pentru a aduce o hotărîre despre resultatulŭ ofertelorŭ, respective pentru a decide: cui sĕ se dea în întreprindere ḑidirea casarmei. Acéstă şedinţă a fostŭ una dintre cele mai sgomotóse şi mai scandalóse.

Publiculŭ celŭ mare credea, că ḑidirea se va da acelorŭ antreprenorĭ, cari au făcutŭ celŭ mai favorabilŭ ofertŭ şi anume d-lor Augusto Mazzuchi şi comp. Drottar, carĭ s'au oferitŭ a construi casarma cu 2696 fl 26 cr. mai eftinŭ decâtŭ ceilalţĭ oferenţĭ. Dér construcţiunea totuşĭ s'a datŭ sasului Maetz şi cumnatului primarului, Jos. Antoni, şi oraşulŭ păgubesce prin acésta suma de mai susŭ.

Firesce, că maioritatea săséscă a aflatŭ dreptŭ scusă pentru acéstă procedere motivulŭ, că antreprenorii aprobaţĭ s'au legatŭ că vorŭ termina consrucţiunea cu o jumĕtate de anŭ înainte de terminulŭ fixatŭ şi astfelŭ oraşulŭ profită prin acésta mai multŭ decâtŭ e diferinţa între Mazzuchi şi Maetz et comp. Acésta este o apucătură, pentru că décă era prevĕḑută în planulŭ de oferte o asemenea condiţiune, de sigurŭ că şi Mazzuchi s'ar fi declaratŭ în acéstă privinţă în modŭ identicŭ.

Pentru a da o esactă esplicare a procederei, ne permitemŭ a arĕta legătura de înrudire ce esistă între membrii din maioritatea comunităţii.

Membrulŭ Eduard Antoni e frate cu antreprenorulŭ Jos. Antoni, membrulŭ Gust. Wagner e cumunatulŭ lui Jos Antoni. I. Hardt şi primarulŭ Iosif Schuller suntŭ cumnaţĭ, membrulŭ Ad. Schuller frate cu primarulŭ, şi aşa mai departe toţĭ membrii din maioritate suntŭ legaţĭ prin înrudire şi solidaritate de interese unii cu alţii.

Faţă cu acéstă solidaritate de interese, minoritatea în frunte cu advoc. Dr. Tincu şi Sam. Popŭ nu a putută isbuti cu propunerea, apĕrată cu multă energiă, de a da întreprinderea la cei mai eftinĭ oferenţĭ, adecă d-lui Mazzuchi et comp.

Maghiarii au luptatŭ în falanga Românilorŭ. — De unŭ anŭ încóce esistă adecă legătură de solidaritate între Românii şi Maghiarii din comunitate în afacerile comunale, numai câtŭ acéstă luptă solidară totuşĭ nu a avutŭ nicĭ unŭ resultatŭ positivŭ până acum, pentru că Saşii suntŭ bine disciplinaţĭ şi rutinaţĭ şi au în persóna primarului Schuller unŭ conducĕtorŭ agilŭ şi dibaciu, care se scie afla în orĭ şi ce împrejurărĭ.

Afacerea cu casarma va veni şi în adunarea procsimă comitatensă din Deva şi va fi şi acolo obiectŭ de învErşunată discusiune, pentru că s'a subşternutŭ două recursurĭ contra hotărîrei comunităţii din Orĕştia.

DISLOCĂRĬ DE TRUPE.

Din Făgăraşŭ se scrie lui „Sib. Deutsch, Tgbltt.“ următórele:

La 23 Septemvre batailonulŭ 3 din Regimentulŭ 2 de infanteriă părăsesce oraşulŭ nostru pentru a merge în Bosnia, în noua sa garnisónă Zvornicŭ. Suntŭ 28 de anĭ de când părţĭ de trupe din acestŭ Regimentŭ (parte mare românescŭ) ţinură garnisóna în Făgăraşŭ. In acestŭ timpŭ cetăţenii nostri contractară obiceiulŭ, îşĭ întăriră credinţa a vedea în comandantŭ, oficerĭ şi grade o trupa démnă şi pĕtrunsă de spiritulŭ umanŭ şi amicalŭ-socialŭ. In acestŭ şirŭ de anĭ, buna înţelegere şi armoniă între acéstă trupă şi cetăţenii nostri fŭ frumósa legătură în relaţiunile sociale private şi publice, încâtŭ nouĕ cetăţenilorŭ ni se impune plăcuta datoriă ca, în recunosciinţa acestorŭ frumóse calităţĭ, precum şi în reamintirea multelorŭ avantage materiale ce acéstă trupă a oferitŭ oraşului nostru, sĕ'i *mulţumimŭ din sufletŭ* şi sĕ'i ḑicemŭ la *revedere*. Comandantulŭ supremă alŭ armatei precum şi patria póte fi mândră de trupa, căre în timpŭ de pace îşĭ cunósce atâtŭ de bine chiemarea şi de sigurŭ şi în rĕsboiu îşĭ face datoria sa.

In onórea acestui batalionŭ (aprópe intregŭ românescŭ) orăşenii deteră la 21 c. unŭ banchetŭ solemnŭ. Norocŭ, onóre şi victoriă se însoţéscă pretutindenea acéstă trupă, care credŭ că fŭ ultima garnisónă în oraşulŭ nostru din Regimentulŭ Alexandru!

Precum esprimămŭ acestŭ căldurosŭ *adio* trupei ce pléca, aşa salutămŭ de *bună venire* şi pe batalionulŭ 28 de vênătorĭ (românescĭ), care ne sosesce în locŭ la 23 c. Sperămŭ ca aceeaşĭ relaţiune armonică sĕ se stabiléscă şi între noulŭ batalionŭ-şi orăşenĭ, cum au fostŭ cu garnisóna de până acum. Dorimŭ ca nouei trupe sĕ'i placă în oraşulŭ nostru, căcĭ de amiciţia şi prevenirea caracteristică a cetăţenilorŭ credŭ că ea nu va fi lipsită.

Aceaşĭ fóiă mai scrie.

Batalionulŭ 28 de vênătorĭ părăsi adĭ diminéţă la órele 7 Sibiiulŭ spre a merge în garnisónă la Făgăraşŭ.

Intregŭ Sibiiulŭ se desparte greu de acéstă trupă, care în îndelungulŭ timpŭ câtŭ a făcutŭ aci garnisónă 'şi-a câştigatŭ simpatia cetăţenilorŭ. Sibiiulŭ, care de multŭ a totŭ avutŭ vênătorĭ în garnisónă, va fi lipsitŭ în viitorŭ de acéstă frumósă armă. In loculŭ acestui batalionŭ sosesce astăḑĭ din Orlatŭ alŭ 4 batalionŭ din Regimentulŭ Nr. 82.

TELEGRAMĂ PART. A „GAZ. TRANS.“

Breţcu, 5 Octomvre.

Adunarea Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ din districtulŭ X Braşovŭ e fórte bine cercetată, primirea a fostŭ căldurósă, inteliginţa locală română şi maghiară fórte animată, participanţĭ streinĭ suntŭ: protopopulŭ cath. Balint Laszlo, învĕţătorŭ, şi personalulŭ primăriei. La prâḑulŭ comunŭ s'au ţinutŭ toasturĭ însufleţite.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ «Gaz. Trans.»)

PARIS, 6 Octomvre. — In 81 departamente au fostŭ aleşĭ în parlamentŭ 165 conservatorĭ şi 161 republicanĭ de culorile vechĭ. *Conservatorii câştigă 88 de mandate.* 202 balotage (alegerĭ nouĕ din causa neîntrunirii maiorităţii voturilorŭ) suntŭ de lipsă. Din cincĭ departamente resultatulŭ este încă necunoscutŭ.

Foile republicane din Parisŭ ḑicŭ, că ḑiua de alaltăerĭ a fostŭ o ḑi rea pentru Republică.

Ḑiarulŭ „Gaulois,“ în séra ḑilei când a sositŭ scirea despre învingerea conservativilorŭ, a iluminatŭ frontulŭ clădirei redacţiunei şi administraţiei sale cu numele aleşilorŭ 175 deputaţĭ conservativĭ, ce strălucea în lumina flacărilorŭ gazului. Inaintea acestei clădirĭ se adună o imensă mulţime de ómenĭ şi se iscară certe şi turburărĭ. Massele aruncară cu petri şi se sloboziră şi câteva focurĭ de revolverŭ în ferestrile redacţiunei lui „Gaulois“. Poliţia a trebuitŭ sĕ intervină, ca sĕ restabiléscă ordinea.

GALAŢĬ, 5 Octomvre (telegr, part.). — Se susţine că oficerii ruşĭ, carĭ se retragŭ prin România din Bulgaria, iau cu ei din Basarabia pe alţĭ oficerĭ şi sub-oficerĭ, ruşĭ şi se întorcŭ cu toţii pela Bender, Reni, Galaţĭ, Dunăre, Marea négră éraşĭ în Bulgaria şi Rumenia.

DIVERSE.

Unŭ romanţŭ rusŭ. — Se scrie ḑiarului „L'Indépendance belge,“ că tribunalulŭ din St. Petersburg se va ocupa în sesiunea viitóre o afacere dintre cele mai ciudate, unŭ adevĕratŭ subiectŭ de dramă séu de operetă. Ecă faptele: Unŭ óre-care T...., tênĕrŭ dintr'o bună familiă şi îndestulŭ de avută, voia sĕ între ca voluntarŭ în serviciulŭ militarŭ. De două orĭ se presintă pentru a trece esamenulŭ cerutŭ, fără sĕ pótă fi primitŭ. Cu totulŭ tristŭ, era aprópe sĕ renunţe la visulŭ sĕu favoritŭ, când într'una din ḑile primi visita amicului sĕu S..., unŭ tênĕrŭ locotenite demisionatŭ din armată. Elŭ îi spuse cele întêmplate şi S.... ḑise în glumă: „Ei bine! vréi sĕ trecĭ esamenulŭ în lobulŭ teu?“ Propunerea acésta îi plăcu lui T..... şi stărui de amiculŭ sĕu sĕ-şĭ puiă gluma în esecuţiune. In scopulŭ acesta cei duoi amicĭ luară următórea înţelegere: S... va lua documentele lui T... şi se va duce pentru câteva ḑile în Rusia de méḑă-ḑi. Acolo va trece esamenulŭ de voluntarŭ de clasa a 2-a, va întra într'unŭ regimentŭ óreoare, va cere în urmă sĕ fiă transferatŭ la St. Petersburg unde va aduce lui T.... uniforma şi actele privitóre la intrarea sa în armată. In timpulŭ acesta, T..... se va servi de actele lui S..... Acestŭ planŭ fiindŭ sfîrşitŭ, cei duoi nu mai perdură timpŭ. S... plecă sub numele de T...., care, la rêndulŭ lui, părăsi casa părintéscă şi se instală, sub numele de locotenintele S...., într'o locuinţă separată. După câtva timpŭ, T.... primi din Odesa scrisórea următóre! „Bucură te, căcĭ am trecutŭ esamenulŭ şi am intratŭ în regimentulŭ din N...., mâne voiu cere sĕ fiu transferatŭ la St. Petersburg.“ T...., fórte încântatŭ, aştepta cu nerăbdare momentulŭ în care sĕ priméscă uniforma. Dér écă lucrurile unde începură sĕ se încurce. Faptele de carĭ vorbimŭ se petreceau în momentulŭ rĕsboiului ruso-turcŭ. Intr'o bună diminéţă, T.... primi dela S.... scrisórea următóre: „Vai! este cu neputinţă sĕ fiu transferatŭ la St. Petersburg. Rĕsboiulŭ a fostŭ dechiaratŭ şi regimentulŭ meu va trece peste o sĕptĕmênă Dunărea. Adio! Vomŭ vedea mai târḑiu ceea ce este de făcutŭ. Pentru momentŭ trebue sĕ mergemŭ înainte.“ După două lunĭ, T.... primi următórea telegramă laconică: „Poţĭ sĕ fii mulţămitŭ, am fostŭ numitŭ oficerŭ.“ Rĕsboiulŭ luă proporţiunĭ şi mai marĭ. S.... se află cu regimentulŭ sĕu în faţa Plevnei, unde se luptă cu curagiu şi fŭ rănitŭ Ca recompensă, alŭ doilea locotenite T...., primi crucea S-tului George. T... este ţinutŭ în curentŭ de totŭ ce privesce pe celŭ ce pórtă numele sĕu, a cărui sortă îlŭ îngrijesce fórte multŭ. Décă, de esemplu, móre bietulŭ T.... trebue sĕ aibă o esistinţă nelegală, căcĭ oficialŭ elŭ nu va numĕra printre cei vii. Pentru culmea nenorocirei, primesce din Kişineff următórea scrisóre: „Acum sunt bine. Din causa sănĕtăţii mele sdruncinate, am fostŭ numitŭ şefŭ de depositŭ alŭ regimentului N... Dér aicĭ mi s'a întêmplatŭ o nenorocire: am jucatŭ cărţĭ şi am perdutŭ 2000 de ruble aparţinendŭ fiscului şi écă că am sĕ fiu judecatŭ ca escrocŭ.“ T... era aprópe sĕ-şĭ pérdă mintea. Numele lui era sĕ fiă desonoratŭ. Dér următórea scrisóre îlŭ mai linişti: „Stéua mea încă strălucesce, sunt curatŭ ca o columbă. Tribunalulŭ m'a achitatŭ.“ Trecură şése lunĭ fără ca T..., sĕ mai priméscă vr'o scire; în fine, primi o scrisóre care-lŭ lovi ca unŭ trăsnetŭ: „De sigurŭ că ai sĕ mĕ ceuzĭ, şi cu dreptŭ cuvêntŭ, dér n'am putută face altmintrelea; mi s'a întêmplatŭ unŭ lucru la care nu te-ai fi aşteptatŭ nicĭodată, m'am căsătoritŭ. Trebuia sĕ facă acésta; amŭ şi unŭ copilŭ.“ Se póte lesne înţelege disperarea lui T... Elŭ iubea p'o jună fată pe care voia s'o ia de soţiă, îndată ce şi-ar fi reluatŭ numele. Dér iacă că numai elŭ se căsătoresce şi rĕmâne pentru totdéuna neferícitŭ. Rĕsboiulŭ se termină. Intr'o bună diminéţă S... scrie lui T...: „Viu la tine cu soţia şi copilulŭ meu. Caută cum vei putea sĕ scapĭ din încurcătură. Eu am suferitŭ prea multŭ: mi-am perdutŭ timpulŭ şi sănĕtatea. Acum lucréză tu cum vei sci mai bine: scóte-ne din încurcătura în care ne aflămŭ.“ După câteva ḑile, S... sosi cu soţia şi copilulŭ sĕu şi se coborî la T..... După ce se îmbrăţişară, se desbrăcă de uniformă şi ḑise lui T....: „Écă-ţĭ uniforma cu crucea St. George, şi écă asemenea soţia şi copilulŭ tĕu!“ La aceste cuvinte, têněra femeiă rĕmase încremenită; căḑendŭ în urmă bolnavă, murî în scurtŭ timpŭ de durere. T.... neputêndŭ sĕ mai sufere situaţiunea sa anormală, mărturisî totulŭ judecătoriului de instrucţiune. Écă pentru ce tribunalulŭ din St. Petersburg va avea sĕ se pronunţe asupra purtării celorŭ duoi tinerĭ. — „Românulŭ.“

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Nu mĕ mirŭ, dacă cugetŭ, ce puţină cultură europénă au Maghiarii, încă şi aceia cari se socotescŭ a fi conducĕtorĭ. Eu nu am fostŭ numĕratŭ acasă între cei fără sciinţă, şi acuma vĕdŭ, când 'mĭ alegŭ din literatura străină obiecte specifice de studiatŭ, ce înguste suntŭ conceptele nóstre, ce sterilă este sciinţa nóstră, ce superficialĭ suntŭ cugetătorii noştri (mi szük a mi felfogásunk, mi silany a mi tudományunk, mi felületesek a mi gondolkodóink).

Tinerĭ, de jumĕtate încă pruncĭ, cei din străinătate, stau acolo, unde bărbaţii noştrii conducĕtorĭ nicĭodată nu s'au înălţatŭ *despre vederĭ generale politice n'avemŭ nicĭ ideă, suntemŭ cu totulŭ neorientaţĭ în relaţiunile Europene*, avemŭ vanitate ca Francesii, fără ca sĕ putemŭ da ca dênşii temeiu vanităţii nóstre. Din punctŭ de vedere maghiarŭ, multe lucrurĭ se potŭ scusa din acelea ce s'au întêmplatŭ în Ungaria, dér *nu face serviciu salutarŭ poporului maghiarŭ acela, care scriindu-i istoria nu o înalţă la unŭ nivelŭ Europénŭ, şi prin acésta nu ridică cu sine şi naţiunea* de pe orizontulŭ îngustŭ, în carele s'a cufundatŭ sub lungulŭ periodŭ în care a trăitŭ *viaţă patriotică dér nu europeană* (midön hazai, de nem europai életet élt).

Pag. 177. In adevĕrŭ acasă, în timpulŭ revoluţiunei multe, bat óte le-am hasardatŭ pentru causa comună, dér trebue sĕ mărturisescŭ, că pătimescŭ mai multŭ în exilŭ; mai multŭ, pentru că a trebuitŭ sĕ combatŭ procederea, politica şi seducerile lui Kossuth.

Pag. 181. Mauriţiu Lukats s'a reîntorsŭ dela Bruxella; până la 1849 a fostŭ secretarŭ presidialŭ lângă ministrulŭ Kláuzál; ba în şedinţele comisiunei de apĕrare (honvédbizottmány) representa pe întregulŭ ministerŭ, după ce Trefort a fugitŭ (Trefort megszökött.) Acestŭ Lukats e unulŭ dintre ómenii cei mai oneştĭ şi naturalĭ. Cu Kossuth nu putea simpatisa pentru şarlataneriile şi comediele sale. Mi-a spusŭ despre dênsulŭ două fapte:

Una: l'a provocatŭ (pe Lukáts) sĕ scrie în „Pesti Hirlap“ (ḑiarulŭ lui Kossuth) promiţêndu-i pentru fiecare articulŭ 100 fl. în urmă a scrisŭ unulŭ despre relaţiunile esterne; însĕ s'a miratŭ când a vĕḑutŭ o străformare mare în acelŭ articulŭ; adecă s'a întreţesutŭ în elŭ unŭ elogiu şi o înălţare grandiósă a lui Kossutŭ, carĭ aşa de bine se potrivéu acolo, ca nuca în pĕrete, deórece articululŭ trebuia sĕ abstragă dela orĭ-ce persónă; nu i-a mai scrisŭ, dér nicĭ Kossuth nu l'a imbiatŭ cu banii.

Alŭ doilea casŭ: In Pesta era unŭ comitetŭ opositionalŭ. Scopulŭ fŭ, ca vorbiriie întrunirei patriotice de apĕrare (védegylet) sĕ se tipăréscă în străinătate. Kossuth încă şĭ-a trimisŭ lunga sa cuvêntare, prelucratŭ cu cea mai mare diliginţă, şi totuşĭ anină o observare, că editorii nu suntŭ responsabilĭ pentru aserţiunile şi datele speciale, căcĭ au fostŭ necesitaţĭ a compune cuvêntarea numai după însemnărĭ stenografice şi după memoriă; acésta era o apucătură ridiculósă; trebuia sĕ ne gândimŭ că nu se încrede în aserţiunile sale, nicĭ în esactitatea datelorŭ, de aceea voiesce a-şĭ ţiné o cărare deschisă pentru a şi-le putea denega.

(Va urma,)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Octombre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	96 65
Rentă de hârtiă 5% . .	89.75
Imprumutulŭ căiloră ferate ungare	148.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.75
Bonurĭ rurale ungare . .	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 50
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97 75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 —
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	121.—
Renta de hărtiă austriacă	81.25
Renta de arg. austr. . .	82.15
Renta de aurŭ austr. . .	109 20
Losurile din 1860 . . .	139 15
Acţiunile băncei austro-ungare	858 —
Act. băncei de creditŭ ung.	280.25
Act. băncei de creditŭ austr.	280.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.98
Napoleon-d'orĭ	10.02
Mărcĭ 100 imp. germ. . .	61.95
Londra 10 Livres sterlinge	125.95

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 18 Septemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	90	91
Renta rom. amort. (5%) . .	93	94
» convert. (6%) . .	88 1/2	89 1/2
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	31	32
Credit fonc. rural (7%) . .	101 1/2	102 1/2
» „ „ (5%) . .	86 1/2	87 1/2
» » urban (7%) . .	99	100
» » » (6%) . .	92	93
» » » (5%) . .	83 1/2	84 1/2
Banca naţională a României	1234	1240
Ac. de asig. Dacia-Rom.	277	280
« » » Naţională	224	226
Aurŭ	11.25	11.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Nru. 45. (2 3)

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ suplentŭ la şcóla poporală română greco catolică din Rodna-nouă, comitatulŭ Bistriţa Năsĕudŭ, prin acésta se escrie concursŭ până în 18 Octomvre 1885.

Emolumentele suntŭ: 200 florinĭ v. a. salarŭ anualŭ plătindŭ în rate lunare anticipative, apoi 20 florinĭ v. a. relutŭ de cuartirŭ şi lemne de arsŭ, din fondulŭ scolasticŭ localŭ.

Doritorii d'a ocupa acestŭ postŭ au a-şĭ aşterne recursele lorŭ provĕḑute cu testimoniulŭ preparaudialŭ, atestatŭ de cualificaţiune, şi pentru limba maghiară, precum şi testimoniu despre diliginţă şi moralitate, décă a servitŭ ca docente şi în altă comună, subsemnatului senatŭ scol. până la susŭ ficsatulŭ terminŭ.

Dela senatulŭ scolasticŭ confesionalŭ gr. cat.

Rodna-nouă în 27 Septemvre 1885.

Preşedintele: **Ilarionŭ Filipoiu.** *parochŭ gr. cath.*

Notarulŭ: **Ion Tivadaru.** *învĕţătorŭ confes.*

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ la şcóla confesională gr. cat. din St. Iosefŭ se escrie concursŭ până în 20 Octombre 1885 st. n. cu emolumentele următóre: a) Salariu anualŭ de 200 fl. v. a. plătitŭ în rate lunare parte din fondulŭ şcólei, parte din casa alodială a comunei St. Iosefŭ; b) 6 orgii lemne; c) cuartirŭ liberŭ.

Doritorii de a ocupá acestŭ postŭ au a-şĭ aşterne rugarea cu tóte documentele de cualificare recerute prin lege. Suplicele intrate mai târḑiu nu se vorŭ primi.

Din şedinţa senatului ţinută în St. Iosefŭ la 26 Septemvre 1885.

Senatulŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a tei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10 44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.31	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0[illegible]	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6,24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5 30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicîca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8 00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicîca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9 05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55.	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3 35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.